

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง วงดนตรีไทย (วงปี่พาทย์)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง เสนาะเสียงสำเนียงเพลงไทย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง วงดนตรีไทย (วงปี่พาทย์)
รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี-นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

วงดนตรีไทย

จากหลักฐานต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ เช่น หลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง จดหมายเหตุลาลูแบร์ รวมไปถึงกฎหมายโบราณในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เป็นต้น ทำให้ทราบว่าได้มีการนำเครื่องดนตรีมาผสมกันจนเกิดเป็นวงดนตรีไทยชนิดต่าง ๆ ตั้งแต่สมัยสุโขทัย และถูกพัฒนาให้เป็นรูปแบบที่ใช้กันในปัจจุบัน

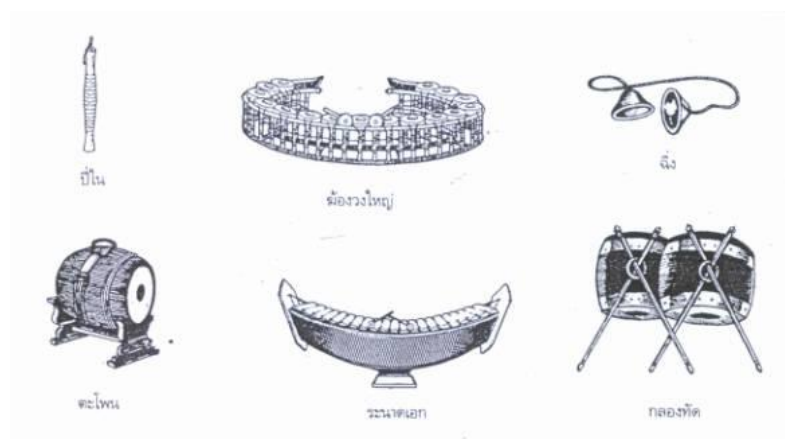
วงดนตรีไทยแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ๑) วงปี่พาทย์ ๒) วงเครื่องสาย และ ๓) วงมโหรี ซึ่งวงดนตรีไทยแต่ละประเภทจะสามารถแบ่งออกได้เป็นวงชนิดต่าง ๆ ตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

วงปี่พาทย์ แบ่งออกตามลักษณะการใช้ไม้ตีของระนาดเอกได้ ๒ รูปแบบ ได้แก่ ๑) ปี่พาทย์ไม้แข็ง และ ๒) ปี่พาทย์ไม้นวม แต่ละแบบสามารถแบ่งได้หลายชนิด ดังนี้

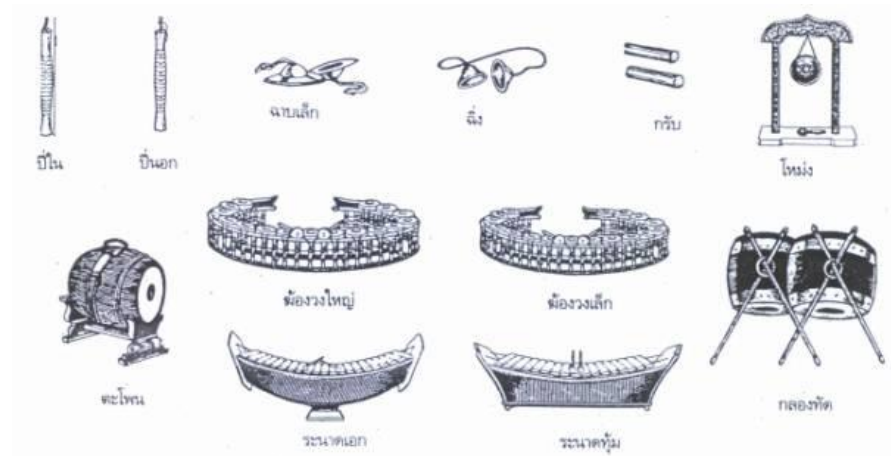
ปี่พาทย์ไม้แข็ง ประกอบไปด้วยดังนี้

๑) **วงปี่พาทย์พิธี** สามารถจัดได้ ๓ ขนาด ได้แก่ เครื่องห้า เครื่องคู่ และเครื่องใหญ่

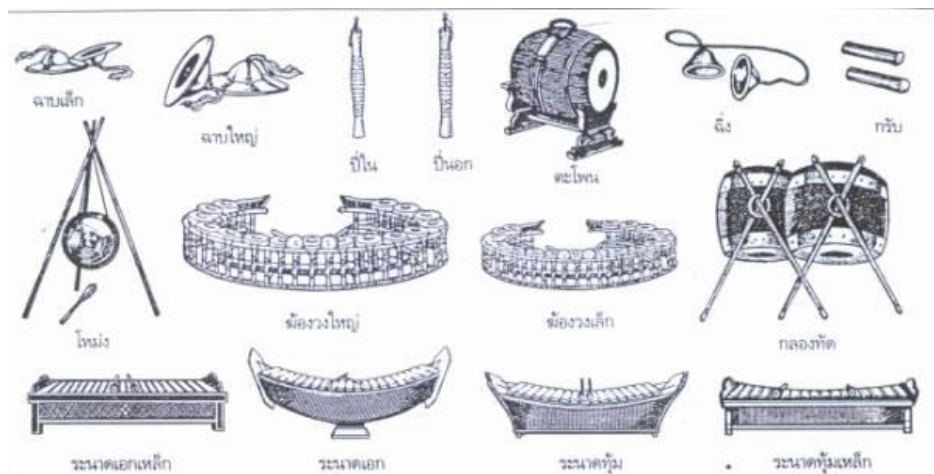
๑.๑ **วงปี่พาทย์พิธีเครื่องห้า**

๑.๒ **วงปี่พาทย์พิธีเครื่องคู่**

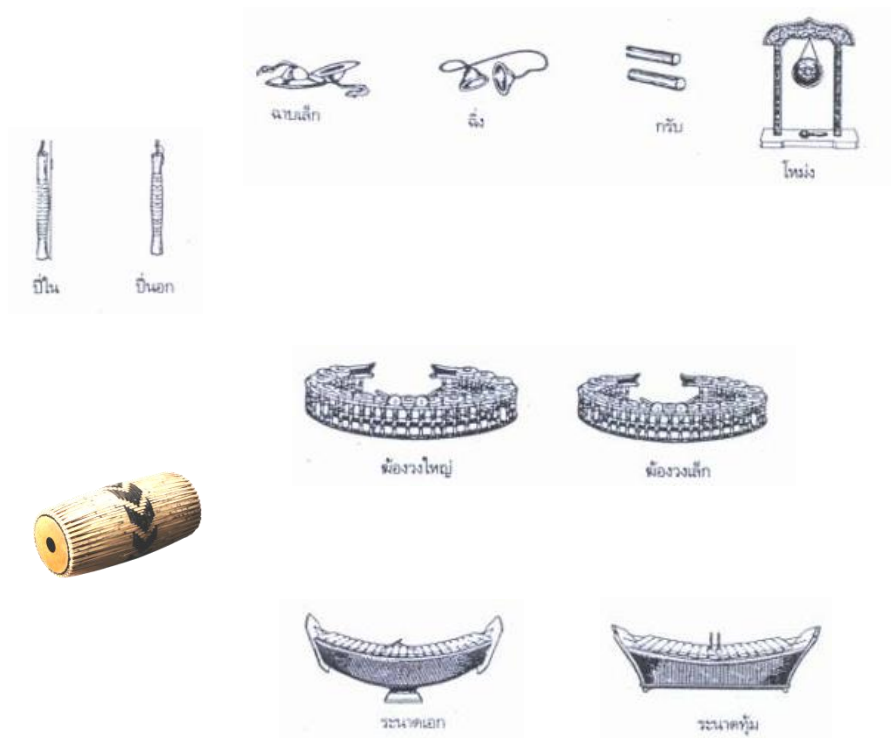
๑.๓ วงปี่พาทย์พิธีเครื่องใหญ่

๒) วงปี่พาทย์นางหงส์

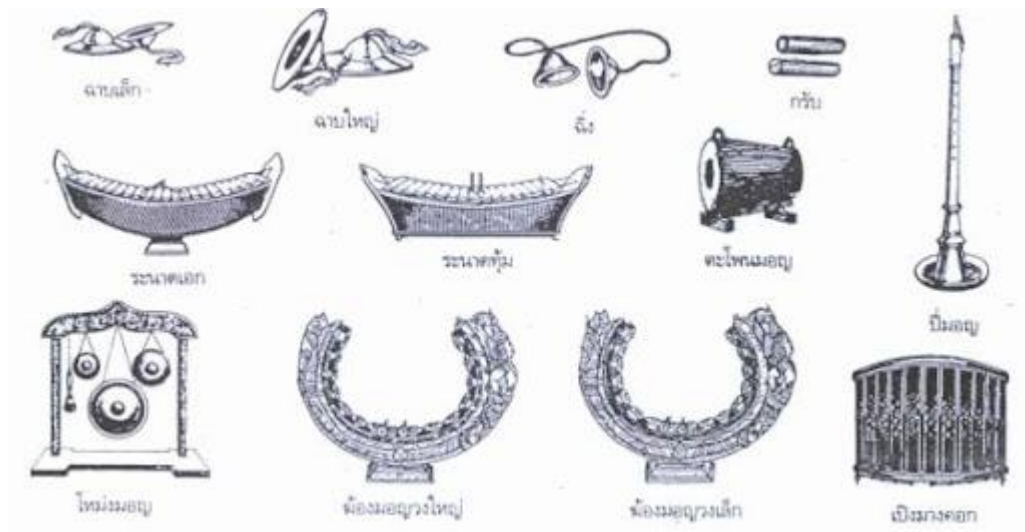
๓) วงปี่พาทย์เสภา

๔) วงปี่พาทย์มอญ

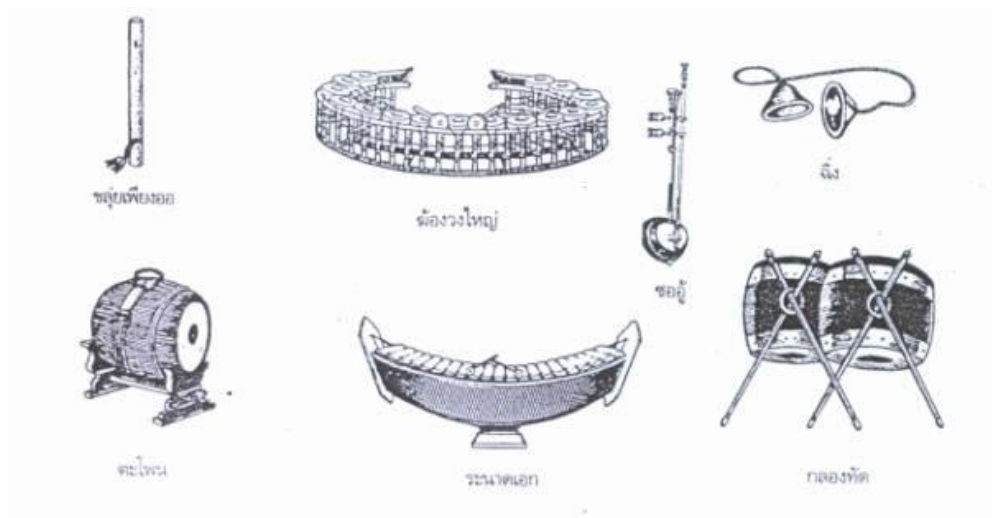
มีส่วนประกอบคล้ายวงปี่พาทย์เครื่องคู่แต่เปลี่ยนจากฆ้องวงธรรมดามาเป็นฆ้องมอญ
- ใช้ปี่มอญเป็นเครื่องเป่าหลัก

- เปลี่ยนจากตะโพน กลองทัด เป็นตะโพนมอญ
ตีสอดสลับกับเปิงมางคอก

ปีพาทย์ไม้นวม ประกอบไปด้วย

- ๑) วงปีพาทย์ไม้นวม ระนาดเอกในวงชนิดนี้จะเปลี่ยนจากไม้แข็งมาเป็นไม้นวมเพื่อใช้ในการบรรเลง และเปลี่ยนจากปี่เป็นขลุ่ยเพียงออ เพิ่มซอด้วงเข้ามา ๑ คัน บางครั้งใช้กลองตะโพน หรือกลองแขก

๒) วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ ได้รับอิทธิพลมาจากวงดนตรีของตะวันตก ปรับปรุงโดยนำเครื่องดนตรีที่มีเสียงเล็ก เสียงแหลม และเสียงดังมากออก เหลือไว้แต่เครื่องดนตรีที่มีเสียงทุ้มนุ่มนวล

